

TIETOSUOJAVALTUUTETUN
TOIMISTO

Henkilötietojen käsittely yhdistystoiminnassa

Yleistä

Tämän ohjeen tarkoituksena on olla apuväline yhdistyksissä toimiville. Koska EU:n tietosuoja-asetuksen mukaista oikeuskäytäntöä ei ole vielä ehtinyt muodostua, opas täydentyy myöhemmin.

Tietosuojaperiaatteet yhdistyksessä

Tietosuoja-asetuksessa säädetään henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista. Rekisterinpitäjänä toimivan yhdistyksen on huolehdittava siitä, että seuraavia tietosuojaperiaatteita noudatetaan kaikissa henkilötietojen käsittelyvaiheissa:

- käsittelyn lainmukaisuus, kohtuullisuus ja läpinäkyvyys
- käyttötarkoitussidonnaisuus
- tietojen minimointi
- tietojen täsmällisyys
- tietojen säilytyksen rajoittaminen
- tietojen eheys ja luottamuksellisuus
- rekisterinpitäjän osoitusvelvollisuus.

Osoitusvelvollisuus tarkoittaa sitä, että yhdistyksen on kyettävä osoittamaan, että se noudattaa tietosuojalainsäädäntöä. Osoitusvelvollisuuden toteuttamiseksi yhdistyksen on arvioitava, mitä tietosuojaperiaatteet tarkoittavat ja miten ne toteutuvat käytännössä sen omassa toiminnassa. Osoitusvelvollisuuden täyttäminen edellyttää muun muassa henkilötietojen käsittelyn aiempaa tarkempaa suunnittelua ja dokumentointia.

Lue lisää: tietosuoja.fi/tietosuojaperiaatteet

Sisäänrakennettu ja oletusarvoinen tietosuoja

Tietosuoja-asetuksessa on säädetty myös sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietosuojan periaatteista. Sisäänrakennetun tietosuojan periaate edellyttää, että tietosuojaperiaatteet otetaan tehokkaasti osaksi henkilötietojen käsittelyä sisältäviä toimintoja niiden kaikissa vaiheissa. Oletusarvoisen tietosuojan periaate puolestaan merkitsee, että rekisterinpitäjän tulee oletusarvoisesti käsitellä vain kunkin erityisen tarkoituksen kannalta tarpeellisia henkilötietoja.

Rekisterinpitäjän vastuun toteuttamiseksi yhdistyksen on tehtävä tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla voidaan varmistaa ja osoittaa, että asetusta noudatetaan. Teknisillä ja organisatorisilla toimenpiteillä tarkoitetaan esimerkiksi toimihenkilöiden koulutusta, toimihenkilöille annettuja ohjeita ja määräyksiä, tilavalvontaa, henkilötietojen käytön valvontaa, pseudonymisointia, tietojärjestelmien tietoturva, tietojen salausta, teknisiä rajoituksia sekä tarkastus- ja valvontajärjestelmiä.

Riskiperusteinen lähestymistapa ja vaikutustenarviointi

Tietosuoja-asetuksessa riskillä tarkoitetaan henkilötietojen käsittelystä rekisteröidylle mahdollisesti aiheutuvia fyysisiä, aineellisia tai aineettomia vahinkoja esimerkiksi silloin, kun käsittely saattaa johtaa syrjintään, identiteettivarkauteen tai petokseen, taloudellisiin menetyksiin, sosiaaliseen vahinkoon tai pseudonymisoinnin kumoutumiseen.

Tietosuoja-asetuksessa on omaksuttu riskiperusteinen lähestymistapa. Se tarkoittaa, että yhdistyksen on suhteutettava tietosuoja-asetuksen velvoitteet ja asianmukaiset suojatoimet henkilötietojen käsittelystä rekisteröidyn oikeuksille ja vapauksille aiheutuvaan riskiin. Henkilötiedot on esimerkiksi suojattava niin, että suojaustoimenpiteet vastaavat henkilötietojen käsittelyyn liittyvää riskiä. Riski voi olla korkeampi esimerkiksi silloin, kun käsitellään erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, lasten tietoja tai laajaa joukkoa koskevaa ja suurta määrää henkilötietoja. Tällöin vaaditaan myös tehokkaampia teknisiä ja organisatorisia suojausmekanismeja.

Lue lisää: tietosuoja.fi/arvioi-riskit

tietosuoja.fi/erityisten-henkilotietoryhmien-kasittely

Kun henkilötietojen käsittelyyn todennäköisesti kohdistuu korkea riski, yhdistyksen on tehtävä tietosuoja koskeva vaikutustenarviointi. Riskin tasoa arvioitaessa on otettava huomioon henkilötietojen käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset. Mikäli yhdistys ei toteuta toimia korkean riskin pienentämiseksi, on sen käännyttävä tietosuojavaltuutetun toimiston puoleen ennakkokuulemisen tekemiseksi.

Lue lisää: tietosuoja.fi/vaikutustenarviointi

tietosuoja.fi/ennakkokuuleminen

Käsittelyn oikeusperuste

Kun yhdistys käsittelee henkilötietoja, sillä on aina oltava käsittelylle laissa säädetty oikeusperuste. Peruste on määritettävä ennen käsittelyn aloittamista, eikä sitä voi käsittelyn alettua enää muuttaa tai vaihtaa.

Tietosuoja-asetuksessa on kuusi eri perustetta, joilla henkilötietojen käsittely on mahdollista:

- rekisteröidyn suostumus
- sopimus
- rekisterinpitäjän lakisääteinen velvoite
- elintärkeiden etujen suojaaminen
- yleistä etua koskeva tehtävä tai julkinen valta
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettu etu.

Erityisten henkilötietoryhmien, kuten etnistä alkuperää tai terveyttä koskevien tietojen käsittely on lähtökohtaisesti kiellettyä. Käsittely on kuitenkin luvallista tietosuoja-asetuksessa nimetyin perustein.

Lue lisää: tietosuoja.fi/erityisten-henkilotietoryhmien-kasittely

Rekisteröidyn oikeudet

Tietosuoja-asetuksen mukaiset rekisteröidyn oikeudet ovat:

- oikeus saada läpinäkyvää informaatiota henkilötietojen käsittelystä
- oikeus saada pääsy tietoihin
- oikeus tietojen oikaisemiseen
- oikeus tulla unohdetuksi
- oikeus käsittelyn rajoittamiseen
- oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
- vastustamisoikeus
- oikeus olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi
- oikeus kääntyä tarvittaessa toimivaltaisen viranomaisen puoleen.

Lue lisää: tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet

Seloste käsittelytoimista

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjien on pääsääntöisesti ylläpidettävä selostetta sen vastuulla olevista käsittelytoimista, jotta voidaan osoittaa, että käsittelytoimet ovat asetuksen mukaisia. Selosteen on asetuksen mukaan oltava kirjallisessa muodossa, ja se on pyydettyessä toimitettava viranomaiselle. Osana läpinäkyvää informaation käsittelyä on hyvä julkaista seloste esimerkiksi yhdistyksen verkkosivuilla.

Lue lisää: tietosuoja.fi/seloste-kasittelytoimista

Tietoturva

Yhdistyksen on huolehdittava tietojen suojaamisesta kaikissa käsittelyn vaiheissa alkaen tietojen keräämisestä ja päättyen tietojen tuhoamiseen. Käsittelyn turvallisuus edellyttää esimerkiksi kykyä taata järjestelmien ja palveluiden jatkuva luottamuksellisuus, eheys, käytettävyys ja vikasietoisuus sekä kykyä palauttaa tietojen saatavuus ja pääsy tietoihin nopeasti fyysisen tai teknisen vian sattuessa.

Tietojen suojaaminen edellyttää myös henkilötietojen käsittelyn seuraamista ja valvontaa. Vaadittu tietoturvasuhteus riippuu käsiteltävän tiedon luonteesta ja tietomäärän laajuudesta; esimerkiksi ns. arkaluontoista eli erityisiin henkilöryhmiin kuuluvaa tietoa on suojattava tehokkaammalla teknisellä suojauksella. Tietojen suuri

määrä voi nostaa tiedon kiinnostavuutta ulkopuolisten tahojen silmissä, jolloin tiedot on myös suojattava tehokkaammin.

Tietosuojavastaavan nimittäminen

Tietosuojavastaava on organisaation sisäinen asiantuntija, joka seuraa henkilötietojen käsittelyä ja auttaa tietosuojasäännösten noudattamisessa. Tietosuoja-asetuksessa edellytetään tietosuojavastaavan nimittämistä muun muassa, jos yhdistyksen ydintehtäviin kuuluu laajamittainen henkilötietojen käsittely, joka kohdistuu erityisiin henkilötietoryhmiin. Tietosuojavastaavan voi halutessaan nimittää myös silloin, kun tietosuoja-asetus ei siihen velvoita.

Lue lisää: tietosuoja.fi/tietosuojavastaavat

Tietoturvaloukkaukset

Jos henkilötietoihin kohdistuu tietoturvaloukkaus, yhdistyksellä on velvollisuus ilmoittaa siitä tietosuojavaltuutetulle. Henkilötietojen tietoturvaloukkauksella tarkoitetaan tapahtumaa, jonka seurauksena henkilötietoja tuhoutuu, häviää, muuttuu, henkilötietoja luovutetaan luvottomasti tai niihin pääsee käsiksi taho, jolla ei ole käsittelyoikeutta. Myös rekisteröidylle on ilmoitettava loukkauksesta, jos se todennäköisesti aiheuttaa korkean riskin hänen oikeuksilleen ja vapauksilleen.

Lue lisää: tietosuoja.fi/tietoturvaloukkaukset

Usein kysytyjä kysymyksiä henkilötietojen käsittelystä yhdistystoiminnassa

Mitä jäsentensä henkilötietoja yhdistys saa käsitellä?

Yhdistyksen hallituksen on kerättävä yhdistyksen jäseniltä tieto vähintään jäsenen nimestä ja kotipaikasta, sillä yhdistyslain mukaan hallituksen on pidettävä jäsenluettelo, johon nimi ja kotipaikka merkitään.

Yhdistyksen tarkoitus, säännöt ja sen harjoittama toiminta määrittävät, mitkä jäsenten henkilötiedot ovat yhdistyksen toiminnan kannalta tarpeellisia. Kuinka laajasti yhdistykset saavat kerätä henkilötietoja jäsenistään, vaihtelee huomattavasti eri yhdistysten välillä. Yhdistyksen on aina kyettävä osoittamaan, että kaikki sen keräämät tiedot ovat tarpeellisia.

Yhdistystoiminnassa kerättävien henkilötietojen käsittelyn tarkoitus on määriteltävä yhdistyksen tarkoituksen mukaan. Henkilötietoja ei saa kerätä varmuuden vuoksi, vaan suunnitellusti ja käsittelytarkoitussidonnaisesti. Kerättyjen tietojen tarpeellisuus on voitava perustella yhdistyksen jäsenasioiden hoidon kannalta. Jokaisen kerättävän henkilötiedon tarpeellisuus on arvioitava ja kyettävä osoittamaan erikseen.

Lue lisää: tietosuoja.fi/osoitusvelvollisuus

Henkilötietojen käsittelyperuste yhdistystoiminnassa voi olla esimerkiksi rekisteröidyn suostumus, lakisääteinen velvoite tai rekisterinpitäjän oikeutettu etu. Jäsenluettelossa olevia henkilötietoja voidaan käsitellä kutakin eri perusteilla. Jäsenen nimen ja kotipaikan käsittely perustuu yhdistyslakiin, kun taas lisätietoa jäsenistä (kuten osoite

tai syntymävuosi) voi kerätä esimerkiksi suostumuksen perusteella. Henkilötietojen käsittelyperusteen tunnistaminen on tärkeää, koska se määrittää, minkälaisia tietosuojaoikeuksia yhdistyksen jäsenrekisterissä olevilla jäsenillä on. Yhdistyksen on varmistettava, että sillä on olemassa selkeät menettelytavat rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseksi ja että se pystyy tarvittaessa osoittamaan ne. Yksi hyvä tapa on pyytää suostumus tietojen käsittelyyn ja mahdollisiin luovutuksiin esimerkiksi jo jäsenhakemuslomakkeessa.

Kerättävien henkilötietojen on oltava täsmällisiä, asianmukaisia ja olennaisia. Tiedot eivät saa olla tarpeettomia, virheellisiä tai epätarkkoja. Hyvä tapa huolehtia henkilötietojen oikeellisuudesta on, että yhdistys kerää kutakin jäsentä koskevat tiedot jäseneltä itseltään ja pyytää häntä ilmoittamaan mahdolliset muutokset yhdistykselle.

Yhdistysten jäsenten yhteystiedot ovat tavallisesti tarpeellisia yhdistystoiminnassa jäsenten ja yhdistyksen välillä tapahtuvan yhteydenpidon hoitamiseksi. Kerättävät yhteystiedot riippuvat yhdistyksen säännöistä ja tavoista pitää yhteyttä jäseniinsä. Jäsenten tietoja voidaan käyttää esimerkiksi jäsenmaksujen perimiseen ja kokouskutsujen tai tiedotteiden lähettämiseen sekä jäsenyyden varmistamiseen. Tiedot jäsenen ammatista, kotipaikasta, erityisluvista tai koulutuksesta voivat olla tarpeellisia yhdistyksen päämääristä ja tarkoituksesta riippuen. Joissakin yhdistyksissä voi olla perusteltua kerätä tietoa esimerkiksi jäsenellä olevasta erityisosaamisesta, josta on hyötyä kyseisessä yhdistystoiminnassa. Olennaista on, että yhdistyksen on aina voitava osoittaa kerättävien tietojen tarpeellisuus.

Jäseniä tulee informoida heidän henkilötietojensa käsittelystä.

Lue lisää: tietosuoja.fi/rekisteroidyn-informointi

Saako yhdistys käyttää henkilötunnusta jäsentiedoissa?

Henkilötunnuksen käyttäminen jäsentiedoissa on harvoin perusteltua yhdistystoiminnassa.

Tietosuojalain (1050/2018) 29 §:n mukaan henkilötunnusta saa käsitellä rekisteröidyn yksiselitteisesti antamalla suostumuksella tai silloin, jos käsittelystä säädetään laissa. Lisäksi henkilötunnusta voi käsitellä tietyin edellytyksin silloin, jos rekisteröidyn yksiselitteinen yksilöiminen on tärkeää.

Yhdistystoiminnassa henkilötunnuksen käsittely voi olla tietosuojalain mukaisesti perusteltua, jos rekisteröity on voitava yksilöidä luotettavasti ja yksiselitteisesti hänen oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa toteuttamiseksi, eikä yksilöintiä voi tehdä muutoin kuin henkilötunnuksen avulla.

Syntymäaika tai -vuosi on tavanomaisin tieto, jolla erotetaan samannimiset jäsenet toisistaan. Jos koko henkilötunnus merkitään jäsenrekisteriin, on tiedettävä, mitä tarkoitusta varten se sinne otetaan ja onko sen käyttäminen tähän tarkoitukseen lain mukaan sallittua. Henkilötunnus jäsentiedoissa asettaa lähtökohtaisesti myös korkeammat tekniset vaatimukset jäsenrekisterin suojaamiselle.

Saako yhdistys käsitellä tietoja, jotka koskevat jäsenten uskonnollista vakaumusta, terveyttä tai poliittisia mielipiteitä?

Uskonnollista vakaumusta, terveyttä ja poliittisia mielipiteitä koskevat tiedot kuuluvat EU:n tietosuoja-asetuksen mukaan nk. erityisiin henkilötietoryhmiin (arkaluontoiset tiedot).

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely on lähtökohtaisesti kielletty. Lähtökohtaisesta kiellosta huolimatta erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja voidaan käsitellä, kun kieltoon on säädetty poikkeus EU:n tietosuoja-asetuksessa tai erikseen muualla lainsäädännössä. Tavallisin suoraan tietosuoja-asetuksesta seuraavista poikkeuksista on rekisteröidyn nimenomainen suostumus.

Suoraan tietosuoja-asetuksesta seuraa toinenkin poikkeus, jonka perusteella yhdistystoiminnassa voidaan käsitellä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja, kun kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

- Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja saa käsitellä poliittisen, filosofisen, uskonnollisen tai ammattiliittotoimintaan liittyvän säätiön, yhdistyksen tai muun voittoa tavoittelemattoman yhteisön laillisen toiminnan yhteydessä.
- Tiedot on suojattava asianmukaisesti.
- Käsittely voi koskea vain yhteisön jäseniä, entisiä jäseniä tai henkilöitä, joilla on yhteisöön säännölliset, yhteisön tarkoitukseen liittyvät yhteydet.
- Tietoja ei saa luovuttaa yhteisön ulkopuolelle ilman suostumusta.

Lisäksi on otettava huomioon muun muassa se, että erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyn on oltava perusteltua yhdistyksen toiminnan tarkoituksen kannalta.

Lue lisää: tietosuoja.fi/erityisten-henkilotietoryhmien-kasittely

Toisinaan jo tieto yhdistyksen jäsenyydestä ilmaisee erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvan tiedon. Esimerkiksi poliittisten puolueiden, uskonnollisten yhdistysten tai eri sairauksiin liittyvien yhdistysten jäsentiedot voivat ilmaista erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Kun otetaan huomioon yhdistyksen toiminnan tarkoitus, erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen kerääminen voi olla perusteltua. Se edellyttää kuitenkin, että yhdistys arvioi, mitkä tiedot ovat sen toiminnan kannalta tarpeellisia ja kykenee tarvittaessa osoittamaan, miksi tiedot on kerätty. Jos yhdistys käsittelee laajamittaisesti erityisiin henkilötietoryhmiin sisältyviä tietoja, sen tulee laatia käsittelystä vaikutustenarviointi.

Lue lisää: tietosuoja.fi/vaikutustenarviointi

Saako yhdistys käsitellä muiden kuin jäsentensä henkilötietoja (esim. asiakkaat)?

Yhdistyksellä voi olla perusteltu syy käsitellä jäsentietojen ohella muidenkin kuin jäsentensä henkilötietoja. Henkilötietojen keräämisen ja muun käsittelyn on oltava asiallisesti perusteltua yhdistyksen toiminnan kannalta.

Yhdistys voi siis käsitellä vaikkapa asiakkaidensa henkilötietoja, jos se on tarpeen asiakassuhteen hoitamiseksi. Esimerkiksi urheiluseura, joka järjestää valmennusta, voi kerätä tarpeellisia tietoja valmennuksen osallistuvista henkilöistä.

Yhdistys voi myös kerätä henkilötietoja koulutustilaisuuksiin tai muihin vastaaviin tilaisuuksiin osallistuneista. Tietojen kerääminen voi olla tarpeen esimerkiksi laskutuksen järjestämiseksi. Yhdistys voi myös esimerkiksi kerätä sellaisten ihmisten yhteystietoja, jotka haluavat saada tietoa yhdistyksen toiminnasta. Tällöin perusteena voi olla suostumus tai oikeutettu etu.

Saako yhdistyksen jäsenen tietoja luovuttaa muille jäsenille?

Yhdistyksen jäsenillä on oikeus tutustua niihin tietoihin, jotka yhdistyslain mukaan on merkittävä jäsenluetteloon. Näitä tietoja ovat jäsenen nimi ja kotipaikka. Yhdistys itse tai sen jäsen ei voi kieltää sitä, että toinen jäsen tutustuu näihin tietoihin.

Tietojensaantioikeus on vain jäsenillä. Esimerkiksi ammattiosaston jäsen voi tutustua vain oman ammattiosastonsa jäsentietoihin; samaan kattojärjestöön kuulumisen ei tuo katseluoikeutta. Yhdistyksen on varmistuttava siitä, että tietoja pyytävä on yhdistyksen jäsen.

Jos yhdistyksen oikeudesta luovuttaa jäsenen tietoja muille jäsenille ei ole säädetty laissa, yhdistyksen on pyydettävä jäseneltä erikseen suostumus tietojen luovuttamiseen. Yhdistyksen on näissäkin tilanteissa informoitava jäsentä siitä, miten ja mihin hänen henkilötietojaan tullaan käyttämään.

Yhdistyksen jäsentietojen käsittelyn tarkoitukseen voi kuulua jäsenten välinen yhteydenpito. Yhteydenpito voi edellyttää sitä, että yhdistys antaa jäsenelle muiden jäsenten yhteystietoja. Käsittelyn tarkoitusta arvioidaan yhdistyksen sääntöjen ja yhdistyksen toiminnan tarkoituksen perusteella. Yhdistyksen säännöistä ja tarkoituksesta on ilmeistä, että jäsentietoja voidaan antaa muille jäsenille. Jäsentietojen antamisen on oltava yhteensopivaa tiedoille määritellyn käyttötarkoituksen kanssa. Jäsenille on annettava etukäteen tieto siitä, että tietoja annetaan muille jäsenille ja heitä on muutoinkin informoitava henkilötietojen käsittelystä. Tämä on tärkeää myös siksi, että henkilöllä saattaa olla turvakielto tai hän ei muutoin halua tietojaan jaettavan muille. Jäsenellä on oikeus vastustaa henkilötietojensa luovuttamista muille jäsenille.

Lue lisää: tietosuoja.fi/rekisteroidyn-informointi

Saako urheiluseura julkaista kilpailun tuloksia?

Tilanteet vaihtelevat, ja tarvittaessa voi olla hyvä tarkistaa asia lajiliitolta. Rekisterinpitäjän vastuulla on arvioida, onko julkaiseminen lainmukaista. Julkaisemisesta on joka tapauksessa informoitava kilpailuun osallistujia ja sen on ilmeistä seuran tai sen liiton, johon seura kuuluu, kilpailutapahtumia koskevista säännöistä.

Jos urheiluseura julkaisee tulokset itse, seuran on ensinnäkin arvioitava, mitä käsittelyn oikeusperustetta se käyttää julkaisemiseen. Julkaiseminen voi joissain tilanteissa tapahtua rekisterinpitäjän oikeutetun edun perusteella. On huomattava, että kilpailijalla on tällöin oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä

julkaisemistarkoituksessa. Rekisterinpitäjän on informoitava kilpailun osallistujaa siitä, että tiedot julkaistaan sekä oikeudesta vastustaa henkilötietojen käsittelyä.

Varminta on pyytää kilpailijoilta erillinen suostumus henkilötietojen julkaisemiseen jo esimerkiksi kilpailuun ilmoittauduttaessa. Tällä hetkellä ei ole viranomaiskäytäntöä siitä, mitkä ovat sellaisia tilanteita, joissa suostumusta edellytetään. Yhdistysten on arvioitava tapauskohtaisesti, voidaanko tiedot julkaista rekisterinpitäjän oikeutetun edun perusteella, vai tarvitaanko julkaisemiseen rekisteröidyn suostumus.

Jos yhdistys sen sijaan luovuttaa tulokset julkaistavaksi sanomalehdessä oikeutetun edun perusteella, kilpailija voi käyttää vastustamisoikeuttaan suhteessa yhdistykseen ja vastustaa tietojen luovuttamista.

Saako urheiluseura antaa vapaaehtoistyöntekijälleen tiedot lapsista (esimerkiksi nimet, syntymävuodet, kotipaikka), joiden toimintaa työntekijä ohjaa?

Urheiluseura voi antaa vapaaehtoistyöntekijälleen henkilötietoja, jotka ovat tarpeen ohjattavan toiminnan kannalta. Urheiluseuran on huomioitava, että se on rekisterinpitäjänä vastuussa toiminnassaan tapahtuvasta henkilötietojen käsittelystä. Urheiluseuran tulee antaa vapaaehtoistyöntekijälle ohjeet henkilötietojen käsittelystä ja varmistaa, että työntekijä käsittelee henkilötietoja annettujen ohjeiden mukaisesti. Kuten muutkaan urheiluseuran käsittelemät tiedot myöskään vapaaehtoistyöntekijälle annettavat tiedot eivät saa olla virheellisiä, epätarkkoja tai vanhentuneita ja niiden on oltava toiminnan kannalta tarpeellisia.

Hyvä tapa kerätä tarvittavat tiedot on esimerkiksi se, että tiedot pyydetään uuden kurssin alkaessa lasten vanhemmilta tai lasten iästä riippuen heiltä itseltään. Lisäksi on hyvä pyytää vanhempaa ilmoittamaan mahdolliset muutokset urheiluseuralle.

Voiko keskusjärjestö käsitellä paikallisten jäsenyhdistysten jäsenten henkilötietoja?

Yhdistyslain mukaisesti yhdistyksillä on velvollisuus pitää luetteloa omista jäsenistään. Esimerkiksi keskusjärjestöjen jäseninä ovat yleensä paikalliset jäsenyhdistykset, eivät yksittäiset ihmiset. Keskusjärjestöllä ei tästä lähtökohdasta ole perustetta kerätä jäsenyhdistystensä jäsenten henkilötietoja, koska keskusjärjestön ja jäsenyhdistyksen jäsenten välillä ei ole välttämättä jäsenyysuhdetta. Keskusjärjestön toiminnan kannalta on kuitenkin yleensä asiallisesti perusteltua käsitellä esimerkiksi tietoja jäsenyhdistyksen toimihenkilöstä tai yhteyshenkilöistä sekä näiden yhteystietoja.

Keskusjärjestön oikeus käsitellä jäsenyhdistysten jäsentietoja voi kuitenkin tietyissä tilanteissa perustua asiakas-, palvelus- tai jäsenyysuhteeseen verrattavaan muuhun suhteeseen, joka muodostaa oikeutetun edun keskusjärjestölle käsitellä henkilötietoja.

Esimerkki tällaisesta muusta suhteesta voi olla muun muassa keskusjärjestön ja jäsenyhdistyksen jäsenen välillä oleva vakuutusuhde, jossa keskusjärjestö on vakuuttanut jäsenyhdistyksensä jäsenen yhdistystoiminnassa. Oikeus ei kuitenkaan koske kaikkia yhdistyksen jäseniä vaan pelkästään vakuutettuja. Keskusjärjestö voi periä jäsenmaksut keskitetysti jäsenyhdistyksen sijaan. Tällöin keskusjärjestölle tätä tarkoitusta varten kerättävillä henkilötiedoilla on eri käyttötarkoitus kuin jäsentiedoilla.

Jos yhdistysten sääntöjen perusteella jäsentietojen luovutuksen keskusjärjestölle katsotaan kuuluvan yhdistyksen henkilötietojen käsittelytarkoitukseen, voi tämä muodostaa asiallisen perusteen jäsentietojen keskusjärjestölle tallettamiselle. Tällöinkin jäsenistöä tulee informoida käsittelystä tietosuoja-asetuksen mukaisesti.

Keskusjärjestöllä ei sen sijaan ole oikeutta luovuttaa tietoja esimerkiksi järjestön muille jäsenyhdistyksille tai muille ulkopuolisille. Poikkeuksena tähän voi olla tapaus, jossa keskusjärjestö pystyy osoittamaan tietojen luovutuksen perustuvan jäsenen suostumukseen tai lakiin tai tilanne, jossa henkilön liittyminen yhdistykseen merkitsee myös liittymistä keskusjärjestön jäseneksi (esim. kattojärjestön jäsenenä voi sen sääntöjen mukaan olla sekä yhdistyksiä että henkilöjäseniä).

Voiko yhdistys ulkoistaa henkilötietojen käsittelytoimia?

Yhdistystoiminnassa voidaan antaa esimerkiksi maksupalvelu, tietojenkäsittely tai muu niihin verrattava tehtävä toimeksiannosta toisen organisaation hoidettavaksi. Jotta toimeksiannon saanut organisaatio voi hoitaa sille annettua tehtävää, on sille yleensä tarpeen luovuttaa myös yhdistyksen käsittelemiä henkilötietoja. Tällöin on kyse tietosuoja-asetuksen mukaisesta rekisterinpitäjän (yhdistys) ja henkilötietojen käsittelijän (toimeksisaaja) välisestä suhteesta.

Tietosuoja-asetus asettaa henkilötietojen käsittelijälle henkilötietojen käsittelyyn liittyviä velvollisuuksia. Asetuksessa edellytetään myös, että rekisterinpitäjä tekee henkilötietojen käsittelijän kanssa sopimuksen. Sopimuksessa on sovittava tietyistä tietosuoja-asetuksessa säädetyistä henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä seikoista. Yhdistys saa käyttää vain sellaisia yhteistyökumppaneita, jotka huolehtivat asianmukaisesti henkilötietojen suojasta.

Lue lisää: tietosuoja.fi/henkilotietojen-kasittelijan-velvollisuudet

Esimerkki rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän suhteesta on, että yhdistys antaa yritykselle toimeksiannon hoitaa yhdistyksen jäsenlehden postitus. Yhdistys luovuttaa postituksen hoitamista varten yritykselle jäsenlehden postituksen kannalta tarpeelliset tiedot, esimerkiksi osoitteet, mutta ei mahdollisia muita jäsenrekisterissä olevia tietoja, kuten syntymäaikoja. Yhdistys määrittelee tällöin, mitä tarkoitusta varten ja millä keinoilla henkilötietoja käsitellään. Yritys postittaa jäsenlehden yhdistyksen puolesta, mutta yritys ei määrää henkilötietojen käsittelystä.

Voidaanko yhdistysviestintä joiltain osin katsoa suoramarkkinoinniksi?

Yhdistysviestinnän lähettämiseen ei tarvitse erikseen jäsenen suostumusta. Yhdistys voi esimerkiksi lähettää jäsenilleen tai asiakkailleen uutiskirjeitä, jotka sisältävät tietoa tulevista tapahtumista, toimihenkilöistä tai toiminnasta. Viestien sisältö voi vaihdella yhdistyksen toiminnan ja tarkoituksen mukaan, ja siinä voi olla sponsoreiden mainoksia tai vastaavia. Yhdistysviestinnässä on kyse olemassa olevan jäsen- tai asiakassuhteen hoitamiseksi tarvittavasta yhteydenpidosta ja viestinnästä, joka ei sisällä suoramarkkinointia siinä merkityksessä, että jäsenrekisterin tietoja luovutettaisiin ulkopuolisille.

Suoramarkkinointi taas edellyttää usein rekisteröidyn suostumusta, ja sitä koskevat eri säännöt kuin yhdistysviestintää.

Lue lisää: tietosuoja.fi/usein-kysyttya-suoramarkkinointi

Miten pitkään yhdistyksen jäsentiedot on säilytettävä?

Tiedot on hävitettävä, kun käsittelyn perustetta ei enää ole eivätkä tiedot ole toiminnan kannalta enää tarpeellisia. Jäsenen erotessa tiedot on pääsäännön mukaan hävitettävä sen jälkeen, kun jäsenyysasioiden hoito ei enää edellytä tietojen säilyttämistä. Lisäksi on huomioitava, että tietojen säilyttämistä saatetaan edellyttää laissa. Lainsäädännöstä seuraavat säilytysveloitteet riippuvat yhdistyksen toiminnan luonteesta.

Tietosuoja-asetuksesta seuraa, että jäsentä on informoitava henkilötietojen säilytysajasta tai vähintään ajan määrittämiskriteereistä. Säilytysaikojen määrittäminen ja säilytyksen suunnittelu onkin osa yhdistyksen henkilötietojen käsittelyn osoitusvelvollisuuden toteuttamista.